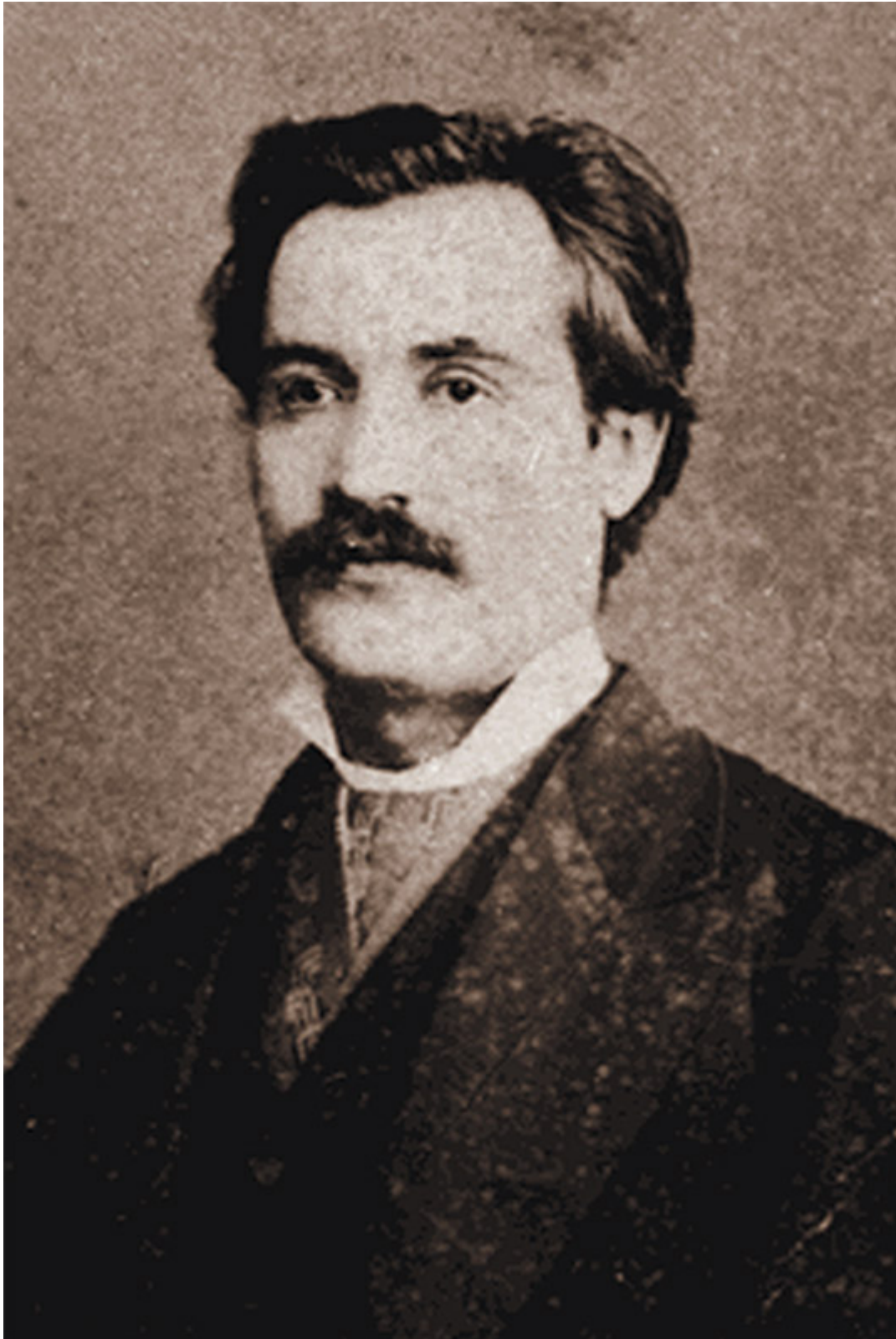

**[„«ROMÂNUL» ȘI «NAȚIUNEA» SE
PLÂNG...”] – de Mihai Eminescu
[13 august 1882]**

„Românul” și „Națiunea” se plâng de slabele rezultate ce le dă școala noastră rurală. În adevăr, chiar în județul Ilfov, în care e situată capitala și unde influența acesteia asupra populațiunii rurale e vădită, abia 15% dintre copiii obligați a umbla la școală o și vizitează în adevăr; 85% continuă vara a paște găștele, iarna a nu face nimic.

Se citează o sumă de cauze pentru a explica această înapoiare: unii zic că administrația e rea, alții că învățătorii sunt neglijenți, alții acuză aversiunea țăranului în contra școalei și numai cauza adevărată n-o spune nimeni.

E prea adevărat că administrația vede în școli o sarcină odioasă. Învățătorul și școala sunt concurenții postulanților la bugetul comunei; adesea primarul e [un] om trecut prin pușcărie, notarul de chipul și asemănarea lui, perceptorul un bandit, toți numiți de subprefect și constituiți în comitet de exploatare a comunei rurale. Dispreț pentru biserică și ură pentru școală este signatura așa numitei administrații comunale.

Adesea învățătorii sunt ignoranți și vicioși. Pentru ca și școala să rămâie 'n familie, prea adeseori o rudă a primarului ocupă postul, care-n același timp când e învățător e totodată și perceptor sau îngrijește de interesele private ale primarului. Nu e o raritate ca revizorul, sosind pe neașteptate în comună, să afle școala prefăcută în coteț sau în staul pentru vitele de ispas și pe d. învățător cale de două poște, făcând pe vătejelul primarului. Cu toate acestea se trimit raporturi regulate, ba chiar dări de seamă despre examene făcute, contrasemnate de primar și întărite cu sigiliul comunei, asupra unor lucruri cari n-au existat deloc, asupra unor școli cari n-au fost nicicând deschise.

Aversiunea țăranului în contra școalei e asemenea explicabilă. El vede zilnic că această școală nu-i produce decât dușmani și exploataatori. Abia unul a ajuns a înșira două slove pe hârtie și aspiră a se face sau notar sau ajutor de notar sau arhivar

în comună. Boala funcționarismului a intrat din nefericire și în sate; o sumă de oameni fără știință de carte și corupți de administrația noastră imorală s-a întins ca lăcustele asupra țării întregi. Acești tirani direcți ai țăranului, acești zilnici spoliatori, cărora le e rușine de muncă și cari introduc vițiul în comuna rurală, sunt din nenorocire ieșiți ei înșii din școala rurală. Oricare a absolvit două clase primare nu mai vrea să știe de plug ori de coasă. E mai comod pentru el a fi demnitar public, funcționar.

Dar totuși cauzele de căpetenie a relelor rezultate nu sunt acestea, ci una mai generală și mai apăsătoare: sărăcia. D. A. V. Millo a dovedit condei cu condei că până și bugetul de venituri al unui țăran fruntaș e întrecut de bugetul sarcinilor pe cari trebuie să le poarte. Vara țăranul are nevoie de munca, oricât de neînsemnată, a copilului – măcar de coarnele plugului trebuie să ție, măcar vitele să i le pască. Iarna nu are cu ce-l îmbrăca și nu-l poate trimite la școală. Cine-a vizitat o școală rurală se va fi mirat de aerul bolnăvicios al bieților copii cari, goi, galbeni și ca vai de capul lor, tot mai vizitează școala. E un tablou de adâncă mizerie acesta – așa trebuie să fi arătând copiii irlandezilor și lucrătorilor din Londra. Mortalitatea întrece în cele mai multe județe din România nașterile. Cine cunoștea fizionomiile vesele ale copiilor de țăran pe la 1850 și înainte nu le mai recunoaște azi. Mizeria părinților e deci cauza determinantă a pustietății școalelor rurale și a slabelor rezultate ce ele dau. Peste aversiune țăranul ar trece, ba a trecut în realitate în Ardeal, a trecut în satele noastre de moșneni, cari, cu toate că n-au pământ, au deprins câte un meșteșug, mai cu seamă lemnăria și rotăria, și a căror stare economică e ceva mai bună. Fără a desființa cauza aceasta – mizeria – școala nu se va popula și orice măsuri administrative, departe de-a fi folositoare, vor fi numai o vexațiune mai mult asupra unui popor stors cu desăvârșire de demagogia superpusă.

Învățământul e obligatoriu, dar această obligativitate e o

ironie. A-l obliga pe țaran să-și trimită iarna copilul rău îmbrăcat la școală înseamnă a i-l ucide. Există sate pustie de copii, unde generația viitoare doarme în cimitir; pământurile date de legea din 1864 rămân pustii, casele – vizuine părăsite, moartea e aliatul promiscuității etnice din orașe, un aliat sigur al Caradalelor și Mihăleștilor pentru stingerea poporului românesc.

Aceste sunt lucruri nu imaginate, ci văzute cu ochii, constatate zi cu zi și pas cu pas. Există fără îndoială – adesea unde nici nu te aștepți – câte un învățător bun și harnic care-și pune toate silințele, care ar vrea să facă uneori mai mult decât poate. Există, rari dar cu atât mai meritoși, asemenea oameni, dar starea de care se sparg toate silințele lor e mizeria populației.

Comunele sunt compuse din mai multe cătune depărtate una de alta, adesea cale de-un ceas și două. Câți copii se află împrejurul școlii, în apropierea ei imediată, pot suporta frigul și vin, cei mai din depărtare rămân acasă.

Mizeria, în forma crudă în care există la noi, e dușmana școlii. În Anglia sunt destule și bune școli, cu toate acestea o a cincea parte a populației nu știe a citi și scrie – și tocmai această a cincea parte e clasa muncitoare care poartă Anglia pe umerele ei. Astfel, chiar în state vechi și ipercivilizate mizeria e dușmana școlii elementare. Și această mizerie, departe de-a înceta, merge și va merge crescând. În fiecare an bugetul se încarcă cu sarcini nouă în favorul negoțului străin, cari sarcini în ultima linie cată a se plăti din munca producătorului. dacă am întreba la țărani vânduți robi pentru dări câte procente din datoria lor sunt destinate a acoperi anuitățile drumului de fier, câte pentru plata unor funcționari de prisos, câte pentru cheltuieli de lux am vedea clar că, cu asemenea organizare, unde predomină decorarea trădării și pensionarea negustorilor de vorbă, țaranul nostru rămâne condamnat la ignoranță și la mizerie.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro